

Джерела

1. Baker, M. (2011). *In other words: A coursebook on translation* (2nd ed.). Routledge.
2. Nord, C. (2019). *Paving the way to the text: Sources of a translation process*. Frank & Timme.
3. Корунець, І. В. (2008). *Вступ до перекладознавства*. Нова Книга.
4. Карабан, В. І. (1997). *Посібник з перекладу наукових і технічних текстів з англійської мови на українську* (частина 1). Нова Книга.

УДК 811.111:811.161.2]25'37'42

Відтворення концепту FREEDOM в перекладі книги Т. Рікса “Churchill and Orwell: The Fight for Freedom” українською мовою

Козленко Владислава

Національний університет “Кієво-Могилянська академія”

vladyslava.kozlenko@ukma.edu.ua

Ключові слова: концепт, когнітивна лінгвістика, переклад, вербалізація, freedom, свобода.

Когнітивна лінгвістика та перекладознавство є перспективними напрямками мовознавства в Україні та дослідження в межах цих галузей набувають широкої популярності в останні роки. І якщо до початку повномасштабного вторгнення фокус вітчизняних досліджень був зосереджений на широкому спектрі мовних концептів в українській та перекладній літературах, а також у медіа, то нині увага зміщується до того, як у текстах різного спрямування вербалізуються явища, актуальні в контексті сучасної українсько-російської війни. Праці, які здійснено на перетині двох вищезгаданих напрямів, часто зосереджуються на аналізі концептів в іншомовному тексті й дослідженні засобів української мови, які б могли коректно й якнайповніше передати зміст досліджуваних понять у перекладі.

Серед концептів, що набувають особливої актуальності в дослідженнях періоду російсько-української війни, є концепт СВОБОДА, а також його пряма номінація FREEDOM у текстах англійською мовою.

За визначенням О. Селіванової, концепт є інформаційною структурою свідомості, різносубстратною, певним чином організованою одиницею пам'яті, яка містить сукупність знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії окремих психічних функцій свідомості й позасвідомого [1, с. 256]. Працюючи з перекладом іншомовного тексту важливо враховувати фактор відмінностей у культурних досвідах, а саме те, що знання про окремий об'єкт варіюватимуться від одного мовного середовища до

іншого. На думку розробників теорії концептуальної метафори, Дж. Лакоффа і М. Джонсона, речі зазвичай не є однаковими, а отже відрізнятиметься й те, які метафори ми застосовуємо, описуючи зовнішній світ. [2, с. 24]. Отже, те, що є невід'ємним елементом уявлення однієї культури про конкретний концепт, може бути нерелевантним для іншої, тим самим зумовлюючи відмінності у його вербалізації різними мовами.

Наукова новизна дослідження особливостей відтворення концепту FREEDOM в перекладі книги Т. Рікса «Churchill and Orwell: The Fight for Freedom» українською мовою полягає в здійсненні порівняльного аналізу засобів вербалізації концепту FREEDOM на матеріалі англomовного видання книги Т. Рікса та в українському перекладі книги Д. Березіної «Черчилль і Орвелл. Битва за свободу». Праця закладає підвалини для роботи з досі малодослідженим концептом в українському мовознавстві та сприятиме розвитку когнітивної лінгвістики та перекладознавства в Україні.

Інтегративний характер дослідження зумовлює використання низки методів: 1) порівняльний аналіз, а саме: зіставлення оригіналу з українським перекладом та простеження перекладацьких трансформацій на лексичному, синтаксичному, граматичному рівнях, або ж, культурній адаптації (адаптація реалій, ідеологічне переосмислення, зміна культурних конотацій); 2) кількісний аналіз, а саме: підрахунок усіх визначених трансформацій та їх класифікація, визначення того, які трансформації переважають. Зокрема, порівняльний аналіз дає змогу встановити: 1) які мовні засоби використовує автор для вербалізації концепту FREEDOM; 2) які засоби обирає перекладач для відтворення концепту FREEDOM українською мовою; 3) чи співвідносяться ці засоби між собою за смислом, стилістичною силою та культурними асоціаціями; 4) які зміни, доповнення чи втрати відбуваються на рівні значення; 5) як ці зміни впливають на те, як концепт сприймає україномовний читач.

Отже, дослідження вербальних одиниць на позначення концепту FREEDOM дозволить простежити особливості українського перекладу книги «Churchill and Orwell: The Fight for Freedom», їхній характер й стати підґрунтям для подальших розвідок українськомовних дослідників та перекладачів науково-популярних текстів.

Джерела

1. Селіванова О. О. (2006). Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Довкілля–К. 718с.
2. Lakoff G., & Johnson M. *Metaphors We Live By* (2003). The University of Chicago Press.